

Budapestre vonatkozó újságcikk

Osztályozás

63

Szerző:

Cím:

Termelő falvakat kell
Budapest körül teremteni

Forrás:

Magyarország

Br

1923. 7. 25.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Hely

Idő

"1923"

Személy

Helyszám

Termelő falvakat kell Budapest körül teremteni

Baromfiüzem hetvenezer tyúkkal. — A konyhakerti termelés és az öntözés. Magyar találmányt használnak Berlin környékén. — A dán termelő falvak

Irtá: LENDL ADOLF

Az előrelátó németek már a szerencsétlen végű nagy háború legelején kezdték meg azt az egész országokra kiterjedt akciót, melynek célja a harctérről visszatérő rokkantoknak hasznos foglalkoztatása és elhelyezése volt. Ez okból sokhelyütt, de főként a népesebb városok környezetében terjedelmes kertészkedő telepeket rendeztek be, ahová a hazáért szenvedett katonákat telepítették. Ezzel évről-évre fokozódó mértékben biztosították városaik könnyebb élelmezését, ami egyébként már béke idején is gondtalan feladat volt.

Másutt szintén fölülte sokat igényelnek a gyorsan népesedő városok, különösen az olyan termelésből, amely a kis területeken üzött legintenzívebb gazdálkodásból ered. Kerti vetemények, gyümölcs, baromfi, tojás, tej, meg más, óriás mennyiségekben fogynak el naponta a városi piacokon. És ahol igazán okosan járnak el a termények előállításában és szétosztásában, ott maguk a nagyvárosok intézik a bonyolult feladat helyes megoldását. Az északamerikai milliós városok és ipartelepük mintául szolgálhatnának ebben az egész világnak.

A sűrűn lakott helyek körül lehetőleg közel eső telepeket, kisebb-nagyobb farmokat létesítenek mindig gyarapodó számban, amelyek a nagyarányú tojástermelést vállalják. A tyúktenyésztő-farmoknak egész gyűrűje veszi körül a nagyvárosokat. Sehol se üzik a tojástermelést, csibekeltetést sikeresebben, egyuttal okszerűbben, mint itt. S ennek titka abban van, hogy lehetőleg célszerűen rendezik be a telepeket, meg minden tudományos kísérlet alapján szerzett ismereteket kihasználják a gyakorlati foglalkozásban; és még valami hatásos tényezője van a sikernek: az, hogy már az alsófokú iskolákban tanítják a legfontosabb kisebb gazdálkodási ágaknak tudni valóját, amivel szinte belenevelik már a fiatal lelkekbe azt a szeretetet, amely a kertészkedést, szintúgy a baromfiiszaporítást nemcsak hasznos, de igazán kedves foglalkozásnak tekinti.

Hogy milyen arányokban üzik ott a nálunk leginkább elhanyagolt baromfi-tenyésztést, arról érdekes példát mondhatok. Kalifornia két legelső városa: San Francisco és Los Angeles között alapítottak néhány évvel ezelőtt e két város élelmezése céljából egy rekordszámúba menő tojástermelő farmot, ahol

70.000 tyúkkal kezdték meg az üzemet!

s ami minket ebben különösen érdekelhet: magyar ember, Hajnal Lajos, ennek a nagykiterjedésű farmnak a vezetője. Newyork körül száznál is több az olyan farm, amelyen 10, 20, 30.000 tyúkot tartanak.

Nálunk, ha valahol együtt van néhány tyúk az udvaron, nyár derekán jelentkezik a baromfi-ész és elviszi a hasznos szárnyasoknak legalább a felét. Ott, túl a tengeren, nem félnek a különben könnyen terjedő betegségektől. Oly pontosan tartják be a tudományos alapon végzett kísérletezésekkel megállapított minden előírást, oly gondosan vannak berendezve a farmok minden szükséges eszközzel és oly céltudatosan végeznek ott minden óvó munkálatot, hogy e pusztító betegségek nem is jelentkeznek a több holdnyi udvarokon.

A célszerű berendezkedés lehetővé teszi azt, hogy egy ápoló ember 2, 3, sőt 4000 tyúkot is elláthat naponta. Tiszta, levegős, napfényjárta ólak, háló, fészkelő, keltető termekre beosztva; fertőtlenítő kamrák, az előírás szerint különbözően előállított többféle eleségekkel telt élestarak stb. az mind ott van az udvarban az ember keze ügyében. S olyan okszerűen tudják a tyúkokat etetni, hogy szinte szabályozzák a tojás-szezón kezdetét, végét, a tojások számát. Ugyanez a tyúkfajta, amely nálunk 55 grammos tojást ad, ott öt-tíz grammal nehezebb tojást rak; ha pedig kissé alább hagy a tyúk szaporító oreje, — miután már 120—150, sőt kivételesen 180 tojást termelt, akkor mingyárt a hízalóba küldik és másképp etetik a húsnak szánt állatot; nem tartják még egy félévig hiába, amíg újból kezdené a fészkelést. De hogy mindezt célszerűen irtézhessék és ellenőrizhes-

sék, pontos megfigyeléseket végeznek, könyvet vezetnek a tyúkokról.

Rendkívüli eredményeket érnek el mindezek során. A leggazdaságosabb módon legtöbbet termélnék és bőven látják el a nagygyomrú várost a legtáplálhatóbb, legkönnyebben konzerválható és szállítható, legolcsóbb élelemmel.

A konyhakerti termelés nagy sikere

ott — szintúgy másutt is — a helyesen választott trágyázásban és az öntözés módjában találja magyarázatát. Sokféle műtrágya kerül használatba a farmokon a kultivált növények életkivánságai szerint. A hállei egyeiem, szintúgy a sok kísérleti állomás megállapításait ebben szigorúan veszik. A mi kísérleti intézetünk ugyancsak érdemes munkát fejtett ki, talán két évtized óta; de nálunk a gazdálkodó közönség nagy része nem veszi róla tudomást. Az ősi, avult bolgár kertészet itt a legmagasabb fogalom a veteménytermelés terén. Amerikában a nagy városok körül gépekkel dolgoznak fel mindent és lehetőleg konzerválják is ott helyben a nyers termelést, amiből kétszeres haszon háramlik.

Öntözés dolgában

a legeredetibb módot Ausztráliában üzik, újabban Argentínában is, ahol a fölülte száraz nyár és nagy területeken az egyébként sivár talaj is ezt így kívánja. A föld alatt elágazódó, különben elég egyszerű s az alagsóvezetéshez hasonló csatornarendszerben vezetik a vizet, amelyet némi trágyatartalommal gazdagítanak, a végtelen sorokba ültetett gyümölcsfák

gyökerei közé. Amióta ez az öntözési mód elterjedt, azóta szállítja Ausztrália egy-két állama a legszebb almákat hajószámra Londonba is. Amikor Dél-Amerikában jártam, a buenos-airesi botanikus kertben ennek még csak kezdő kísérleteit láttam; itthon azután a lapokban írtam erről, de hogy valaki követte volna ebben szerény tanácsadásomat, arról nem nyertem tudomást sehonnán sem.

Hasonlóképpen a *Segner-kereket**) is ajánlottam a rétek és veteményes kertek permetező öntözéséhez. A Berlin körül elterülő főzeléktermelő telepeken azóta (3—4 év óta) eredményesen használják ezt a régi magyar találmányt. Argentinában, az esőtlen pampák mindig szomjas talajából olyan bő lucerna termést nyernek, amit ott „alfalfa” néven ismernek, mint másutt sehol a világon; mert *permetezve öntöznek* négyzetkilométerekben mért területeket s ez biztosítja ott a legmodernebb állattenyésztést is a nagyvárosok közelében. Annyi húsfőlöslegük van, hogy Európába szállítják, mint Ausztráliából is, fagyasztott állapotban.

Páris körül főként a főzelék- és a virágtermelés folyik nagyobb arányokban, ellenben a baromfi-tenyésztés az egész országban, de leginkább a déli departementokban oszlik el. Konstantinápoly kétmilliónyi lakossága óriási mennyiségű zöldséget kíván; ezt a kisázsiai parton a Szkutari-tól Brüsszáig terjedő kertekben termelik. Különböztetjük, hogy a római világbirodalomnak legvirágzóbb kertje egész Kis-Ázsia volt.

Leghelyesebben rendezkedtek be a termelő falvak Dániában.

Minden község ott egy-egy szövetkezet, amely tagjainak termelését vezeti, ellenőrzi. Nem lehet ott akárhogyan gazdálkodni. Az állatokról törzskönyvet vezetnek minden faluban; még a disznókról is. Öröm ott az ólakat nézni, oly tiszták, rendesek, villamos árammal minden falon. És minden kisgazda tanult, sőt egyetemet járt ember. A faluból ki nem visznek apránként semmit sem; a szövetkezet váltja be a nyerstermelést, feldolgozza ott helyben és mint kész árut küldi Kopenhágába vagy a külföldre. Vajat és sajtot szállítanak és élő disznó helyett kolbászárut, zsírt és pácolt, kész sonkát. S az ebből eredő gazdagságukból sokat fordítanak a kulturális haladásukra. Községi könyvtár van ott minden faluban és zongora majdnem minden házban.

Nálunk a délvidéki sváb falvakban kezdtek erre az útra térni; most hogyan vannak — fájlalom nagyon —, nem tudom.

Budapest körül nincsenek termelő falvak.

A bolgár kertészek képviselik itt a Rákos egyes helyein a nálunk eddig elért legmagasabb veteménytermelő kultúrát. És mert az egész országban szintén kissé elmaradtunk a különböző intenzív gazdálkodási ágazatokban, bár ezek, ha okszerűen és kellő berendezéssel folytatják, rendkívül jövedelmezőek és főként a más téren főlöslegessé vált intelligencia részéről üzhetők volnának: azért szükségét szenvedünk mindabban, ami különben a mi melegebb éghajlatunk alatt és a mi oly sokszor áldottnak mondott magyar földünkben oly bőven teremhetne, hogy a külföldnek is jutna belőle bármennyi, akár nyersen, vagy inkább feldolgozva, mint kész élelmiszer.

Hogy a kormánynak, a fővárosnak, nagy vállalatoknak vagy a gazdagabb birtokosoknak kellene-e mindezekben a kezdeményezést vállalniok, azt itt nem fejtegetem; azonban kétségtelennek tartom, hogy jól berendezett termelő falvakat, amelyekből bőség fakad, itt is lehetne létesíteni a nagy világon ismert mintákból okosan válogatva és arra gondolva, hogy e változatos foglalkozások iránt szeretetre is kellene nevelni a termelőközöniséget, miként ezt Amerikában teszik, mert ez könnyíti meg mindenben a haladást és ez emeli a sikert.

*) Segner János debreceni orvos volt, későbbben jezsuita tanár. Nevéről nevezték el a tudományban azt a vízszóró kereket, amelyet ő talált fel s amelyet nálunk néhol kicsiny alakban a parkok gyepabláin, meg kisebb szökőkútokban láthatunk.